

STRATA

İLİŞKİSEL SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

STRATA: İLİŞKİSEL SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Dört aylık yaygın süreli dergi
(Hakemli akademik dergi)

İmtiyaz Sahibi: Phoenix Yayınevi adına Ünal Sevindik

Kurucu Genel Yayın Yönetmeni: Vefa Saygın Öğütle

Genel Yayın Yönetmeni: Özlem Akkaya

Sayı Editörü: Özlem Akkaya

Kitap Değerlendirme Editörü: Funda Sönmez Öğütle

stratadergikitapinceleme@gmail.com

Yayın Kurulu: Aksu Akçaoğlu, Polat S. Alpman, Alim Arlı, Özgür Arun, Ozan Aşık, Aslıhan Aykaç Yanardağ, Özgür Budak, Barış Büyükokutan, Güney Çeğin, Sinan T. Gülhan, Sanem Güvenç-Salgırlı, Barış Mücen, Nazlı Ökten, Gülbin Özdamar Akarçay, Nadir Suğur, Çağdaş Üngör, Semiray Yücebaş

Bilim ve Danışma Kurulu: Feyza Ak Akyol, Erhan Akarçay, Bekir Balkız, Didem Danış, Saniye Dedeoğlu, Koray Değirmenci, Ayşe Durakbaşa, Gökçen Ertuğrul, Aylin Görgün Baran, Neşe Gurallar, Mehmet Nuri Gültekin, Barış Gürsoy, Meltem Karadağ, Sevcan Karcı, Alp Yücel Kaya, Onur Kınlı, Hüseyin Köse, Ceren Lordoğlu, Meral Özbek, Ahmet Özcan, İbrahim Şirin, Ümit Tatlıcan, Elif Yeneroğlu, Egemen Yılığür, Mesut Yücebaş

Strata Sekreteryası: Gülşah Kurt, Hilal Sevlü, Tolga Ulusoy, Öznur Yılmaz

16. Sayı: Haziran 2024, Ankara.

ISSN: 2667-6079

Yönetim Yeri:

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1. Kızılay/Ankara

Tel: 0 312 419 97 81 pbx • Faks: 0 (312) 419 16 11

Phoenix Yayınevi

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

www.phoenixyayinevi.com

Baskı:

Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd.Şti.

Sertifika No: 25931

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48

Dağıtım: Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay/Ankara

Kapak tasarım ve dizgi: Buse Dilara Dirim

İletişim Adresi:

<https://stratadergi.org>

stratadergi@gmail.com/strata@strata.com

*Bu dergide yayımlanan makaleler, yazarlarının sorumluluğundadır.

Editörün Takdimi Özlem Akkaya	5
“Metrobüs Profili Diye Bir Şey Var”: İstanbul’da Metrobüs Hareketliliğinin Sosyo-Mekânsal İlişkisi Özlem Cihan	7
Beğeni Sosyolojisi: Türkiye’de Beğenilerin İzini Sürmek Öznur Yılmaz-Altun	37
Müstesna Olmayan Kentlerin İstisna Halleri Halil Ecer	65
Postseküler Kentin Dindar ve Seküler Karakteristiği Ceren Kulkul	81
Kitap İncelemesi Güzelliğin Politikası - YouTube Güzellik Topluluğu Çağla Coşar	105
Kitap İncelemesi Görsel Sosyoloji: Kavramlar, Dönemler, Yöntemler Tolga Ulusoy	113

Editörün Takdimi

Özlem Akkaya

Sevgili Okurlarımız,

Bundan dört sayı önce Strata ile İlişkisel Sosyal Bilimler Kongreleri arasındaki rabıtayı pekiştirmek için dergimizde düzenli olarak kongre seçkilerine yer vereceğimizi sizlere duyurmuştuk. Bu çabanın, yaşadığımız zorlu kültürel ve siyasal iklimde akademinin hayati ihtiyaçlarından olan dayanışma ağlarının örülmesine katkı sağlayacağına ve topluma ilişkisel bir perspektiften yaklaşılmaya çalışan Türkiyeli araştırmacılar arasındaki iletişimi kuvvetlendireceğine olan inancımızı koruyoruz.

Bu sene Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nde sekizincisini düzenlediğimiz İlişkisel Sosyal Bilimler Kongrelerinin sergüzeşti, Türkiye'de sosyal bilimlerdeki ilişkiselci yaklaşımın özellikle son on yılda giderek güçlenen bir araştırma iradesinden beslendiğini gösteriyor. Dergiyle kongre arasındaki organik ilişki ise bu iradenin şekillenmesindeki en önemli mekanizmalardan biri olmayı sürdürüyor.

Bizler de bu saik doğrultusunda Strata'nın elinizde tuttuğunuz 16. sayısında geçtiğimiz yıllar boyunca düzenlenen İlişkisel Sosyal Bilimler Kongrelerinde genç araştırmacıların sundukları çalışmalara yer verdik.

Dergimizin ilk makalesinde 2023'te ODTÜ'de düzenlediğimiz VII. İlişkisel Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunduğu çalışmasıyla teşvik ödülüne layık görülen Özlem Cihan, İstanbul'da metrobüs hareketliliğinin sosyo-mekansal ilişkisini ele alarak "Metrobüs profili diye bir şey var" iddiasının peşine düşüyor. 2019-2020 yılları arasında düzenli metrobüs kullanan 29 katılımcıyla yapılan derinlemesine görüşmelere dayanan bu çalışmada Cihan, metrobüsün sunduğu hareketlilik pratiğinin katılımcıları nasıl özne haline getirdiğini ve mekanla kurulan ilişkinin bu öznelliğin inşasındaki rolünü sorguluyor.

Dergimizin bir sonraki makalesi ise 2022 yılında İstanbul Gedik Üniversitesi'nde düzenlenen VI. İlişkisel Sosyal Bilimsel Kongresi'nde çalışmasıyla kongre teşvik ödülüne hak kazanan Öznur Yılmaz Artun'a ait. Beğeni sosyolojisi alanındaki bu çalışmasında yazar, kendimizi ifade etme araçlarımız olan beğenilerimizin toplumsal yapıyla kurduğumuz ilişkisinin anlaşılmasındaki önemini altını

çiziyor. Farklı demografik profillere sahip kullanıcılarının kendilerini beğeniler aracılığıyla toplumsal olarak nasıl konumlandıklarını anlamaya çalışan Artun, çalışmasında bu amaca yönelik olarak çoklu uyum analizi yöntemini kullanıyor.

2020 yılındaki IV. İlişkisel Sosyal Bilimler Kongresi'ne kent sosyolojisi alanındaki çalışmasıyla katılan Halil Ecer'in bu sayıdaki "Müstesna Olmayan Kentlerin İstisna Halleri" başlıklı makalesi ise hukuk ve siyaset felsefesinin yönetsel bir rol atfettiği 'egemen olanın' kentte karşılığını tartışmaya açıyor. Bu bağlamda çalışma, Türkiye kentlerindeki bazı gelişmelerin 'istisna hali' nosyonu kapsamında ele alınıp alınamayacağı sorusunu hepimize sorduruyor.

Dergimizin bu sayısındaki son araştırma makalesi ise Ceren Kukul'a ait. Kukul'un VI. İlişkisel Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunduğu çalışmasıyla bağlantılı olarak geliştirdiği "Postseküler Kentin Dindar ve Seküler Karakteristiği" başlıklı makalesi, Türkiye ve Almanya ideolojik siyasi ajandaların sıklıkla tartışmalara konu olduğu ve hızlı göç alan ülkelerde, dindarlık ve sekülerlik arasındaki çatışma ve müzakerelerin kentlerin yapısını doğrudan etkilediğine dikkat çekerek, İstanbul ve Berlin'i metropollerini post-seküler metropoller olarak ele alıp alamayacağımızı soruyor.

Dergimizin bu sayısında iki kitap eleştirisine de yer verdik. Çağla Coşar, Güzelliğin Politikası – YouTube Güzellik Topluluğu üzerine yazdığı değerlendirmede, kitabın güzellik mitini güzellik YouTuberları ve "kadınsal" pratikler bağlamında incelerken, "kızsal uğraşlar" adı altında değersizleştirilen toplumsal pratiklerin kadınlar için nasıl bir güçlenme aracına dönüştüğünü anlamak için zengin bir birikim sunduğuna dikkat çekiyor.

Tolga Ulusoy ise Türkiye'de sosyolojinin görece yeni gelişmekte olan bir alt disiplini olan görsel sosyolojideki önemli bir eksikliği gideren bir eseri, Görsel Sosyoloji: Kavramlar, Dönemler, Yöntemler'i merceğine alıyor. Ulusoy'u değerlendirmesi sosyal bilimlerde giriş kitabı yazmanın zorluklarını tartışarak başladığı değerlendirmesinde, görmenin ve bakmanın toplumsal ve tarihsel olarak koşullandırılmış olduğuna dikkat çekiyor. Ulusoy'a göre Görsel Sosyoloji, giriş kitabı olma özelliğini aşan doyurucu içeriğiyle görsel malzemenin sosyolojideki kullanımına dair yeni yaklaşımları yetkin bir şekilde ortaya koyuyor.

Yoğun bir mesai neticesinde derlediğimiz bu ikinci kongre seçkisinin, gelecekte Türkiye'de ilişkisel sosyal bilim pratiğinin serencamının izini sürmek isteyecek araştırmacılar için değerli bir kaynak olacağını umar, hepimize keyifli okumalar dileriz.

Özlem Akkaya
İstanbul, 2024